

- особистісного розвитку: розвитку і виховання навичок та здібностей, що мають вирішальне значення для сучасної та майбутньої діяльності майбутніх фахівців, наприклад: розвиток та вдосконалення фахових компетентностей та комунікативних здібностей студентів, розвиток та вдосконалення умінь працювати в групі, планувати діяльність, презентувати результати досліджень тощо;
- менеджменту: управління навчальною інформацією та навчальною діяльністю студентів.

Узагальнення педагогічного досвіду та результати дослідження стали підтвердженням висунутого припущення про те, що ефективність формування самоосвіти студентів підвищиться, якщо в систему організації самостійної роботи будуть включені інформаційно-комунікаційні технології, які дозволять скоротити час на отримання нових знань та зробити даний процес бажаним і цікавим. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розкритті проблем, пов'язаних із формуванням самостійності студентів в умовах дистанційного навчання.

Список використаної літератури

1. *Бойко Н. І.* Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: Автореферат дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.І. Бойко. – Київ : Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2008. – 24 с.
2. *Гаєвський О. Ю.* Інформатика. Навчальний посібник // О.Ю. Гаєвський – К.: “Видавництво А.С.К.”, 2003. – 512 с.: іл.
3. *Гуревич Р. С.* Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі і наукових дослідженнях // Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія. – К.: Освіта України, 2007. – 396 с.
4. *Кадемія М. Ю.* Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник / М.Ю. Кадемія, І.Ю. Шахіна. – Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. – 220 с.

Микола Шевчук

ОСНОВНІ НАПРЯМИ УПРОВАДЖЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ВИЩУ ОСВІТУ”

У 2014 р. Верховна рада України прийняла Закон України “Про вищу освіту”, який заклав нормативно-правові засади державної політики у сфері вищої освіти, спрямованої на її системне реформування. Метою цього Закону також є удосконалення системи підготовки фахівців у так званому “трикутнику знань” (освіта-наука-інновації). Особистість, завдяки цьому Закону, має стати здатною динамічно та адекватно реагувати на виклики і потреби економіки, він має забезпечити якість знань, умінь та практичних навичок осіб, що навчаються, відповідно до міжнародних стандартів якості вищої освіти та стандартів України.

Цей Закон визначає, що формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються через:

1. розвиток автономії вищих навчальних закладів;

2. збереження і розвиток системи вищої освіти та підвищення її якості;
3. гармонійну взаємодію національних систем освіти, науки, бізнесу та держави;
4. розвиток наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів та їх інтеграцію з виробництвом;
5. розширення можливостей для здобуття вищої освіти та освіти упродовж життя [4].

Особливості теоретичних підходів до вдосконалення організаційно-правових засад забезпечення фінансування вищої освіти в Україні досліджував у своїх працях Н. Бондарчук та ін. Проблему розробки нормативно-правового регулювання системи вищої освіти в Україні досліджували Л. Горбунова, М. Степко та ін. Питання адміністративно-правового регулювання вищої освіти в Україні розкрито у дослідженнях М. Курко [6]. Проблему розвитку і управління освітою в умовах становлення громадянського суспільства проаналізовано в роботах А. Мазака [7]. Питання державного сприяння адаптації системи вищої освіти в Україні до вимог Болонського процесу висвітлені в дослідженнях Л. Пшеничної [8]. Особливості організаційно-методичного залучення студентської молоді до розвитку сучасної юридичної науки та освіти у контексті реалізації Закону України “Про вищу освіту” розроблені в роботах І. Сопілки, В. Череватюка [9].

Мета статті полягає в аналізі основних напрямів упровадження норм Закону України “Про вищу освіту” та визначення основних напрямів і механізмів його імплементації.

Законом передбачено суттєве розмежування управлінських повноважень органів виконавчої влади різних рівнів у галузі освіти, розширення прав вищих навчальних закладів у сферах їх освітньої, наукової, організаційної та фінансово-господарської діяльності, визначено нові принципи формування державного замовлення на підготовку фахівців, принципи інституційного та організаційного функціонування системи забезпечення якості вищої освіти, ліцензування освітньої діяльності вищих навчальних закладів та акредитації їх освітніх програм. Законом також декларовано впровадження нових порядків надання вищим навчальним закладам статусів національного та дослідницького університету, розширення прав органів громадського самоврядування вищих начальних закладів та учасників освітнього процесу [3].

Міністерство освіти і науки України проводить роботу з реалізації норм Закону України “Про вищу освіту”. Наказ МОН від 16 вересня 2014 р. № 1048 затвердив План заходів щодо виконання Закону України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII “Про вищу освіту”, створено координаційну групу Міністерства з підготовки проекту нових переліків галузей знань і спеціальностей підготовки фахівців з вищою освітою, розроблено проекти нормативних документів, що визначають принципи функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та Єдиної державної електронної бази з питань освіти, проект ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти [5].

Завдяки Закону, можна виокремити основні пріоритетні напрямки упровадження його норм.

1. Імперативною нормою нової редакції Закону України “Про вищу освіту” є забезпечення якості вищої освіти [4].

Відповідно до Закону, система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається з системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (безпосередньо вищими навчальними закладами); системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти; системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

2. Закон України “Про вищу освіту” визначає, що наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах має бути невід’ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти, а її основними завданнями є: одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів; застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою; формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок [4].

3. Закон України “Про вищу освіту” визначає, що складовою системою забезпечення якості вищої освіти у вищому навчальному закладі є, в першу чергу, система забезпечення якості його освітньої діяльності, яка визначається як “рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань”.

З цього стає зрозуміло, що однією з головних процедур, яка забезпечує ефективну діяльність вищого навчального закладу і якість вищої освіти, є менеджмент академічного персоналу (кадрова політика) [4].

4. Закон України “Про вищу освіту” передбачає, що підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється на чотирьох рівнях з присудженням їй здобувачам ступенів вищої освіти: молодший бакалавр (початковий рівень), бакалавр (перший рівень), магістр (другий рівень), доктор філософії (третій рівень). Законом також визначено статус коледжу або як окремої юридичної особи – галузевого вищого навчального закладу, або структурного підрозділу університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов’язану із здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, та прикладні наукові дослідження. При цьому коледжі, які протягом п’яти років строку дії ліцензії на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня молодшого бакалавра не отримують ліцензію на підготовку освітнього ступеня бакалавра, будуть віднесені до системи професійно-технічної освіти [4].

5. Нова редакція Закону України “Про вищу освіту” суттєво розширила права вищих навчальних закладів стосовно правового режиму їх майна. Передбачено право зараховувати власні надходження вищих навчальних закладів, отримані від плати за послуги, що надаються згідно з освітньою, науковою та навчально-виробничою діяльністю, благодійні внески та гранти (відповідно до рішення, прийнятого вченою радою вищого навчального закладу) на поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки установ державних банків [4].

6. Новою редакцією Закону України “Про вищу освіту” лише розширено перелік напрямів, за якими може здійснюватися міжнародне співробітництво вищих навчальних закладів. Зокрема, новими стали: створення спільних

освітніх і наукових програм з іноземними вищими навчальними закладами, науковими установами, організаціями; залучення педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників іноземних вищих навчальних закладів для участі в педагогічній, науково-педагогічній та науковій роботі у вищих навчальних закладах України; сприяння академічній мобільності наукових, науково-педагогічних працівників та осіб, які навчаються [4].

7. Особливістю нової редакції Закону є система внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, які впроваджуються у практику діяльності вищих навчальних закладів відповідно до Закону України “Про вищу освіту” та мають відповідати принципам і критеріям, що визначені в Європі та у світі, є принцип відкритості та прозорості прийняття рішень і провадження діяльності у сфері вищої освіти [4].

Отже, упровадження норм Закону України “Про вищу освіту” перебуває в активній фазі і передбачає здійснення системного комплексу кроків. Найбільш важливими з них є: підготовка відповідними інституціями із залученням фахівців національної та галузевих академій наук, представників громадських організацій, проектів нормативно-правових актів, що окреслюють механізми реалізації норм закону; організація широкого громадського обговорення розроблених документів та їх ретельна експертиза; створення дієвих комунікаційних каналів між усіма учасниками цього процесу. Уже зараз в законі запроваджена розширена автономія ВНЗ, міжнародне співробітництво університетів.

Список використаної літератури

1. *Бондарчук Н. В.* Організаційно-правові засади забезпечення фінансування вищої освіти: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Н. В. Бондарчук; Нац. ун-т біоресурсів та природокористування України. – К., 2009. – С. 2.
2. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання: Нормат. зб. / За заг. ред. М. Ф. Степка, Л. М. Горбунової. – К. : Форум, 2007. – Т. 1. – 798 с.
3. Громадське обговорення. Міністерство освіти і науки, 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/>.
4. Закон України “Про вищу освіту” від 1 липня 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1392304548710695>.
5. Імплементация Закону України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.gov.ua/rozrobka/>.
6. *Курко М. Н.* Адміністративно-правове регулювання вищої освіти в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / М. Н. Курко; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – С. 8.
7. *Мазак А. В.* Управління освітньою галуззю в умовах становлення громадянського суспільства в Україні: регіональний аспект: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / А. В. Мазак; НАДУ при Президентові України. – К., 2005. – С. 9.
8. *Пшенична Л. В.* Державне сприяння адаптації системи вищої освіти в Україні до вимог Болонського процесу : автореф. дис. ... канд. наук : 25.00.02 / Л. В. Пшенична; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. – Х., 2009. – 20 с.
9. *Сопілко І. М.* Залучення наукових товариств у процес врядування вищою освітою / І. М. Сопілко, В. Б. Череватюк // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія “Юридичний вісник “Повітряне і космічне право”. – 2014. – № 3(32). – С. 150–154.